

Larry L. Watts, *Cei dintâi vor fi cei din urmă. România și sfârșitul Războiului Rece* (traducere din limba engleză Adriana Bădescu), Editura Rao, București, 2013, 700 p.

Cei dintâi vor fi cei din urmă. România și sfârșitul Războiului Rece, continuarea volumului *Ferește-mă, Doamne, de prieteni... Războiul clandestin al blocului sovietic cu România*, se constituie într-un demers absolut necesar cunoașterii istoriei recente a României. Din nou, Larry L. Watts oferă o lucrare de referință, bogat probată de argumentația științifică prezentată, vitală pentru a decela resorturile de politică externă ale regimului Ceaușescu, până în ajunul colapsului, incapabil de acomodare la o nouă conjunctură internațională în 1989.

Istoricul Larry L. Watts a deschis un nou capitol în istoriografia românească. *Cei dintâi vor fi cei din urmă. România și sfârșitul Războiului Rece*, alături de volumul său precedent, schimbă radical abordarea privind raporturile dintre blocul răsăritean și România. Autorul demonstrează convingător nevoia de a reconsidera raporturile româno-sovietice și a le regândi în ansamblul lor.

Cei dintâi vor fi cei din urmă. România și sfârșitul Războiului Rece dezvăluie amănunte din culisele politicii internaționale, care au precedat revoluția din decembrie 1989, tacticile și strategiile adoptate de serviciile secrete din blocul comunist pentru a bloca/anula aspirațiile de independență ale României. Lucrarea examinează interesele strategice aflate în spatele relațiilor antagoniste ale României cu „aliații“ din Est, motivațiile incredibilei sfidări a Bucureștilor la adresa Moscovei, metodele de contestare, scopurile opoziției față de politicile Kremlinului și, mai ales, reacția și demersurile sovieticilor și ale „aliaților săi minori” din rândul membrilor Pactului de la Varșovia.

Precizarea fără echivoc a poziției României a generat, prin prisma numeroaselor demersuri, proiecte, consecințe și realizări, redefinirea și

accentuarea poziției distincte a României, de veritabil „dizident” în cadrul blocului comunist. Admiterea în cadrul Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT), Băncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional, acordarea „clauzei națiunii celei mai favorizate” de către autoritățile americane, vizitele oficiale în Occident, precum și vizitele unor importanți lideri occidentali la București au relevat această stare de fapt. Occidentul l-a sprijinit pe Nicolae Ceaușescu din rațiuni de ordin politic, întrucât vedea în liderul de la București un opozant al Kremlinului.

Asumarea și aplicarea acestui curs politic de către conducerea de la București au făcut ca în principalele cancelarii diplomatice, atât din Est, cât mai ales din Vest, percepția despre România să fie aceea de „aliat rebel” în Pactul de la Varșovia și de „copil teribil” al blocului comunist.

În pofida faptului că România era binecunoscută pentru politica sa neconformistă în cadrul blocului sovietic, doar câțiva observatori occidentali și-au dat seama de gradul de iritare pe care aceasta îl genera la nivelul conducerii URSS și al altor „aliați” din cadrul Pactului de la Varșovia sau de cauzele specifice ale acestei animozități. Cu deosebită acribie, autorul demonstrează că în anii '80, mulți analiști occidentali începuseră să pună la îndoială faptul că desele conflicte cu Moscova și „aliații săi minori” erau chiar reale.

Perspectiva istorică demonstrează că, pe parcursul Războiului Rece, statele-satelit din „imperiul exterior” nu au fost numai „vasalii”, care au potențat puterea și capabilitățile militare ale URSS, dar au constituit, totodată, principala vulnerabilitate cu care a trebuit să se confrunte Moscova. Experiența a arătat că în interiorul blocului comunist nu a existat nici solidaritate și nici coeziune.

Analiza care îndeamnă la reflecție, profunzimea și soliditatea investigației științifice dezvăluie multiple valențe ale istoriei recente românești. Prin validitatea argumentelor invocate, autorul ne oferă o operă de substanță, valoroasă, o lucrare reper a istoriografiei contemporane românești și, de ce nu, universale.

Laurențiu-Cristian Dumitru